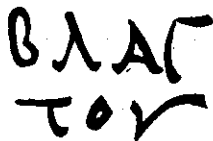

А. О. БЕЛЕЦКИЙ

Напис на посудині з Ольвії

На тильному боці фігурної керамічної посудини з Ольвії (0—66/1172), знайденої в 1966 р. співробітницею Інституту археології АН УРСР Ю. І. Козуб, досить добре зберігся напис в два рядки, зроблений гострим

інструментом по свіжій глині:

ΒΛΑΣ
ΤΟΥ

Ясно читається древньогрецьке ім'я ΒΛΑΣΤΟΥ в родовому відмінку, тобто «(зроблено) Бластом» або «(належить) Бласту». Найімовірніше, йдеться про майстра (гончара) або власника керамічної майстерні, в якій була виготовлена ця фігурна посудина у вигляді мавпи, що сидить.

На жаль, напис, що зберігся на цій посудині, містить лише сім різних літер грецького алфавіту, введених не дуже старанно. Вони найбільше нагадують письмо грецьких папірусів з Єгипту пізньоелліністичної або римської доби. Під час накреслення знаків по свіжій глині всі вони (напевно, в зв'язку з деякою поспішністю) піддалися деформації, що затруднює їх ототожнення з літерами точно датованих папірусів. Літера Β характеризується неоднаковою формою своїх «петель»: верхня — довгаста, а нижня — потовщена. У літери Λ права похилена риска довша за ліву і нависає над нею. Літера Α сильно деформована і, очевидно, наближується до пізніших форм уніціальної альфи: без поперечної риски, але з лівою «петлею». Лунарна сигма має слабе заокруглення і витягнута по вертикалі. Літера Τ має нижню вертикальну риску, майже вдвічі коротшу за верхню горизонтальну. Літера Ο сильно деформована: порушена її овальна форма. Остання літера — іпсилон — має загнуті назовні похилі риски і майже позбавлена вертикальної риски. Всі ці особливості зближують напис з письмом грецьких папірусів I ст. до н. е. — I ст. н. е.

Власне ім'я ΒΛΑΣΤΟΥ (найшвидше, парокситонон, враховуючи звичайне при утворенні власних імен від загальних зміщення наголосу) виникло в давньогрецькій антропонімії на основі загального ΒΛΑΣΤΟΣ — паросток та ін., корінь якого виявляє спорідненість з латинськими *flos* (квітка) та *folium* (листок). Поряд з чоловічим власним іменем (андронімом) ΒΛΑΣΤΟΣ існували жіночі імена ΒΛΑΣΤΗ або ΒΛΑΣΤΑ¹.

Не виключено, що ім'я Бластос було поширене серед людей незначного роду, подібно до інших імен з класу *simplicia* одноосновних, а не двоосновних — *composita*. Таким чином, Бластос, що розписався на посудині, про яку тут йдеться, міг бути простим ремісником, який з часом став власником гончарної майстерні. Тут ми маємо справу із пересічним виробом і, звичайно, твором не видатного майстра.

А. А. БЕЛЕЦКИЙ

Надпись на сосуде из Ольвии

Резюме

Публикация посвящена расшифровке надписи на сосуде, найденном в Ольвии Ю. И. Козуб в 1966 г. В надписи читается древнегреческое имя Бластос, принадлежащее, оче-

¹ W. Pape — G. E. Benseler. Wörterbuch der griechischen Eigennamen, 3-e Auflage, Braunschweig, 1911, стр. 214—215.

видно, мастеру-гончару или же владельцу мастерской. Это имя относится к классу одноосновных, которые были распространены среди людей незнатного происхождения. Палеографические особенности сближают рассмотренную надпись с письмом греческих папирусов I в. до н. э.—I в. н. э.

С. А. БУЛАТОВИЧ

Кізікин із зображенням скіфа

Протягом майже двох століть (VI—IV ст. до н. е.) грецьке місто Кізік на Мармуровому морі випускало електрові монети, що набули поширення як інтерлокальні в багатьох кутках античного світу, в тому числі й в Північному Причорномор'ї¹. Ці кізікини, за античними джерелами, привертають до себе увагу не тільки великою кількістю різноманітних типів, яких відомо понад 250, але й визначними художніми якостями.

Крім звичайних для грецьких монет того часу зображень богів, міфологічних героїв та звірів, на кізікинах нерідко відтворено пам'ятки мистецтва, зокрема статуї, портретні голови, а також копії монетних типів інших античних міст². Багато зразків кізікських монет були предметом спеціальних досліджень³. Винятковий художній інтерес становить, на наш погляд, статер з великого скарбу кізікинів, який надійшов до Одеського археологічного музею у 1967 р.⁴

Нижче наводимо опис монети (рис. 1, 1, 2)⁵.

Лицьовий бік: голова старого з бородою. Довге волосся, гладко зачесане назад, залишає відкритим чоло і прямими пасмами спадає на плечі, частково перекриваючи розміщеного під обрізом шиї тунця*. Довгі, звислі вуса, товсті губи, густа, довга, майже без кучерів борода. Над глибоко посадженими очима нависають густі, вигнуті брови, чоло перетинає глибока зморшка, така сама зморшка йде від рота до носа.

Зворотний бік: увігнутий квадрат, поділений на чотири менших, поверхня яких вкрита великими рельєфними крапками. Розмір — 20—17 мм, вага — 15,96 г.

Датування монети не становить великих труднощів — як свідчить зворотний бік, статер має належати до 400—330 рр. до н. е.⁶

Зображення, що публікується нами, не має аналогій в грецькій монетній типології V—IV ст. до н. е. Не відомо воно і в інших пам'ятках античної торевтики й скульптури того часу на території Греції та Малої Азії. Своєрідність його полягає, передусім, в зачісці — пряме, довге во-

¹ P. Gardner. A history of ancient coinage. Oxford, 1918, стор. 49; K. Regling. Der griechische Goldschatz von Prinkipo.—ZfN, XLI, 1931, стор. 44, прим. 1; А. Н. Зограф. Античные монеты.—МИА, № 16, 1951, стор. 41, 174.

² H. V. Fritze. Die Elektronprägung von Kyzikos.—Nomisma, VII, 1912, табл. III. 27, 29; IV, 5, 6; V, 5, 36; VI, 9, 10, 11, 31.

³ E. Babelon. Niké aillée sur un statère de Cyzique.—RN, 1903, стор. 421—423; його ж, Tête de Diskobol sur un statère de Cyzique.—Там же, стор. 423—424; L. Lascoix. A propos des monnaies de Cyzique et de la légende d'Oreste.—L'Antiquité Classique, 15, 1946, стор. 203—224; T. Gerassimov. A Cyzicus stater with the representation of a statue.—Melanges Offiers A. K. Michalowsky. Warszawa, 1966, стор. 429—430.

⁴ А. А. Кравченко. Клад кизикских статеров из Одесской области.—СА, № 1, 1969, стор. 274—277; пор. С. А. Булатович. Клад кизикинов из Орловки.—ВДИ, 1970, № 2, стор. 73—86.

⁵ С. А. Булатович. Вказ. праця, стор. 82, № 64, табл. IV.

* Тунець на кізікинах — міська емблема, яка вказує на місце карбування.

⁶ IV хронологічна група (H. Fritze. Вказ. праця, стор. 34). Нижня межа групи дається за Бретт (A. Baldwin-Brett. Catalogue of Greek Coins. Museum of Fine Arts. Boston, стор. 201).